

עניין: נס חנוכה אינו מוזכר במשנה

חוט המשולש בשם החתם סופר

מרגלא בפומיה כי נס חנוכה לא נזכר כלל במשנה, ואמר טעמו כי רבינו הקדוש מסדר המשנה היה מזרע דוד המלך ע"ה, ונס חנוכה נעשה ע"י בית חשמונאים שתפסו המלוכה ולא היו מזרע דוד, וזה הרע לרבינו הקדוש, ובכתבו המשנה עפ"י רוח הקודש נשמט הנס מחיבורו^(א).

בני יששכר מאמרי חודש כסליו

מאמר ב' אות כא

זצוק"ל מקארעץ, על כן היא מצוה שנרמזת בתורה (שנגנו בה האור) בגניזה, וכן בזוה"ק לא תמצא מדברים מענייני נר חנוכה (רק פעם אחד [ח"א רל"ח ע"ב] מוזכר שם נר חנוכה דרך העברה בעלמא וכן בתיקו"ז [כ"ט ע"א] אי"ה אביא דבריהם להלן [אות כ"ד]), והוא מטעם הנ"ל שהוא מן בחינת אור הגנוז^(ב), וקראו לימים האלה חנוכה שהוא חינוך לגאולה העתידה שיתגלה האור הגנוז, וכל ימי עניינו ומרודינו משנפסקה הנבואה האיר הש"י לנו הארת אור הגנוז בתורה על ידי מצות נר חנוכה, וכבר ידעת שהאור הגנוז מביטין בו מסוף העולם ועד סופו [תגיגה יב.], והארת נר חנוכה היא הארה מן האור ההוא במעט קט, ועל ידה אנחנו יכולין להביט בתורה אשר האור גנוז בה, הבן, והנה לבעבור זה הדורות שהן סמוכין לגאולה התחילו חכמי הדור לדבר מענייני המצוה הזאת מה שלא שיערו הראשונים, והוא סוד כמוס, והנה אדברה

שו"ת מהריא"ץ ס"י עח

והנה מה שכתבת שנס הספר חוט המשולש^(א) שהציא שנס מרן רבינו הקדוש מאור הגולה צעל חתם סופר ז"ל שאמר הא דלא נזכר במשנה נס חנוכה, היינו טעמא משום דרבינו צעל מסדר המשנה הוא מזרע דוד המלך ע"ה ונס חנוכה נעשה ע"י החשמונאים והמה תפסו המלוכה ולא היו מזרע דוד^(ב). וע"ז כתבת שיש צענין זה ח"ו חילול השם לאמור על רבינו הקדוש שצנצור כבודו וכבוד בית אבותיו יסתיר לפרסם הנס ע"כ.

אולם זה ודאי לא הייתה כוונת מרן החתם סופר דרבינו הקדוש לא הזכיר נס חנוכה במשנה משום כבודו או כבוד בית אבותיו, אלא אדרבא דכוונת מרן ז"ל דגם זה עשה רבינו הקדוש לשם שמים כמו דכל מעשיו היו לשם שמים, כלומר מאחר דחשמונאים דעל ידיהם נעשה הנס, והמה על ידי זה עשו שתפסו המלוכה מזרע דוד, ולהכי לא הזכירם במשנה ולא מחמת כבודו וכבוד בית אבותיו^(ג).

המגילה, וקריאתו זו הילולו. שוב כתבת דגם דיני חנוכה נזכרו במשנה במגילה פרק בני העיר לכל מפסיקין צראשי חדשים בחנוכה וכו"^(ד), גם זה תצא, דהתם לא קאי רק על קריאה צ"ת והוא צפרשת נשיאים, משום דהיה חנוכה המוזנת צאותן הימים כמצואר צרמ"א ריש הלכות חנוכה (סימן תר"ע סעי' ב'), אבל שם אין שום רמז מהנסי^(ה). וזה

בנין יהושע

(א) פלא לי על מרן ז"ל, הלא הוא משנה ערוכה במסכת בבא קמא דף ס"ב ע"ב גמל שטעון פשתן וכו' רבי יהודה אומר צנר חנוכה פטור, הרי להזכיר נר חנוכה במשנה, וע"ז לא שייך לומר כמו שכתב מרן ז"ל דקאי על חנוכה הנשיאים, דהלא הנר הוא רק על הנס וא"כ נזכר נס חנוכה כמו מגילה, דהא המעשה והנס צפרטות גם שם לא נזכר רק צרמו וכמו כן הכא.